

BİR VAROLUŞ SERÜVENİ: GEÇİŞ DÖNEMLERİNDE SARIKEÇİLİ YÖRÜK KADINININ ROLÜ

Hüseyin AKSOY*

Mustafa DUMAN**

Özet

Bu çalışmada, Sarıkeçili Yörükleri arasında icra edilen geçiş dönemine bağlı uygulamalarda kadının rolü konu olarak belirlenmiştir. Çalışmada yer verilen bilgiler 2010 ile 2012 yılları arasında farklı zaman dilimlerinde, 150 çadırda farklı güzergahlarda göçen Sarıkeçili Yörüklerinden derlenmiştir. Göç esnasında onların belirlediği görev dağılımında aktif olarak görev alarak Yörüklerin yaşam tarzları ve kadının gelenek içerisindeki rolü yakından gözlemlenmiştir. Katılımcı gözlem ve mülakat yöntemlerinden faydalanarak elde edilen bilgiler ışığında başlıca üç geçiş dönemi olan “doğum”, “evlenme” ve “ölüm”e bağlı ritüellerde kadının rolü belirlenmiştir. Bunun için özgün bir yöntem oluşturulmuştur. Çalışmada yer alan veriler ve değerlendirmeler kadın folkloru ve Yörük kültürü hakkındaki çalışmalar bütününe katkı sağlayacak mahiyettedir.

Anahtar Kelimeler: Sarıkeçili Yörükleri, Geçiş Dönemleri, Kadın Folkloru.

AN ADVENTURE OF EXISTENCE: SARIKEÇİLİ WOMEN’S ROLES IN RITES OF PASSAGE

Abstract

In this paper, we will examine rites of passage among the nomadic women of the Sarıkeçili Yoruks who live in southern Turkey and still migrate between certain locations. For this, we participated in their migration and took part in certain duties in the migration process in order to closely observe their life style and women’s roles in everyday life. By utilizing participant observation and interview methods, we analyze women’s roles in “marriage”, “birth”, and “death.” Since the paper involves both nomadic culture in Turkey and the current situation of women in this culture, this research is beneficial to researchers who study women’s folklore and nomadic culture.

Keywords: Sarıkeçili Nomads, rites of passage, women’s folklore.

Giriş

Sarıkeçili Yörükleri, Türkiye’nin güneyinde Akdeniz ve Toros dağları arasında halen konargöçer bir şekilde yaşamlarını sürdüren bir Türk topluluğudur. Yörükler, Orta Asya’dan Anadolu’ya göç ettikleri 11. yüzyıldan bu yana geleneksel yaşam tarzlarını devam ettirmektedirler. (Sümer 1980: X; Bakır 1995: 32-35). Bu nedenle, bugün, hâlâ göçebe olan Sarıkeçili Yörüklerinin geleneksel yaşayış tarzlarında, genel olarak göçebe Türk hayatına dair izleri gözlemlemek mümkündür.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı, akshuseyin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1002-1302

** Dr., Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Halk Bilimi Anabilim Dalı, m.duman66@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9689-4034

Gönderim Tarihi: 12 Aralık 2020

Kabul Tarihi: 21 Aralık 2020

Yörüklerin geleneksel yaşam tarzlarını korumalarında ve kültürel birikimlerini aktarmada kadınların rolü oldukça önemlidir. Yörük kadını, Yörük kültürünün temeli olan göç sürecinde merkezi bir görev üstlenmiş ve bu yönüyle geleneğin birincil aktarıcısı olmuştur. Bu açıdan, kadının Yörük kültürünün korunmasındaki rolünün müstakil olarak ele alınması gereken bir konu olduğu kanaatindeyiz.¹ Bu nedenle çalışmamızın konusunu, Sarıkeçili Yörük kadınlarının hayatın önemli geçiş dönemlerindeki konumu, rolü ve işlevi olarak belirledik. Geçiş dönemleri, bir toplumun kültürüne ait en karakteristik uygulamaları barındırdığından araştırmamızı geçiş dönemleri örnekleriyle sınırlandırdık. Ayrıca, halen konargöçer bir yaşam sürdürmeleri ve bu yönüyle de toplumsal değişim/dönüşümden en az etkilenen topluluklardan biri olmaları nedeniyle çalışmamızın kapsamını Sarıkeçili Yörükleri olarak belirledik.

Çalışmamızda yer verdiğimiz bilgileri derlemek için, 2010 ile 2012 yılları arasında farklı zaman dilimlerinde 150 çadırla farklı güzergahlarda göçen Sarıkeçili Yörüklerinin göçlerine katıldık (Aksoy 2012). Göç esnasında onların belirlediği görev dağılımında aktif olarak görev aldık. Böylece, yaşam tarzlarını ve kadının gelenek içerisindeki rolünü yakından gözleme şansı yakaladık. Katılımcı gözlem ve mülakat yöntemlerinden faydalanarak başlıca üç geçiş dönemi olan “doğum”, “evlenme” ve “ölüm”e bağlı pratiklerde kadının rolünü belirledik. Bunun için her bir geçiş dönemini yapısal birimlerine ayırdık. Buna göre, yapısal birimlerine ayırdığımız **doğum** geçiş döneminde 12, **evlenme** geçiş döneminde 14 ve **ölüm** geçiş döneminde 13 önemli uygulama (yapısal birim) tespit ettik. Her bir geçiş döneminde yer alan bu yapısal birimlerde en baskın role sahip cinsiyeti, bu yapısal birimin baskın karakteri olarak değerlendirdik. Böylelikle kadının doğumdan ölüme kadar geçen sürede hayatın hangi alanlarında ve aşamalarında baskın karaktere dönüştüğünü sayısal veriler ışığında inceledik.

Çalışmada takip ettiğimiz yöntemi biraz daha açıklamak uygun olacaktır; çünkü bir ritüele bağlı uygulamada kadının mı yoksa erkeğin mi daha baskın olduğunu tespit etme noktasında tutarlı parametrelerimizin olması gerekmektedir. Bu nedenle, geçiş dönemleri içerisindeki uygulamalarda icracı konumunda olan cinsiyeti, “baskın cinsiyet” olarak belirleme yolunu tercih ettik. Çünkü bu kişi, uygulamanın ortaya çıkmasında kilit bir role sahiptir. Söz gelimi doğumla ilgili uygulamalardan biri olan “ad verme”de kadın da önemli bir role sahiptir. Ancak bu uygulamaya ritüelistik boyut kazandıran unsur, erkeğin çocuğun kulağına ezan okuması ve adını üç kez fısıldamasıdır. Benzer şekilde, söz gelimi; evlenme ile ilgili uygulamalardan biri olan “kız isteme”de kadının da rolü vardır. Ancak bu uygulamaya da ritüelistik boyut kazandıran kalıp sözlerin icracısı ve nihai olarak “kız isteme” işlemini gerçekleştiren kişi erkektir. Bazı uygulamalarda ise uygulamanın icracısı muğlaktır ya da uygulama ortak bir şekilde icra edilmektedir. Örneğin; düğün yemeği hazırlığında alışveriş ve hayvan kesimini

¹ Yörük kadını toplumsal cinsiyet bağlamında ele almadığımız için bu husustaki çalışmalara özel olarak değinmeyeceğiz. Yörüklerde kadının konumu hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Ak, 2017.

erkekler yaparken yemeğin hazırlanmasında kadın etkindir. Bu nedenle, bu tarz uygulamalarda cinsiyetleri eşit baskınlıkta değerlendirmeyi uygun gördük. Makale içerisinde, uygulamaların baskın karakterinin cinsiyetlere göre dağılımını, uygulama başlığının yanında italik olarak belirttik.

Makale içerisinde takip ettiğimiz terminolojiye de kısaca değinmek faydalı olacaktır. Makalede, genel olarak Yörükler tarafından kullanılan ifadelerle sadık kalmaya çalıştık. Bu ifadelerden bazıları “cinsiyetçi” ya da toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun olmayan bir hüviyete sahip olarak değerlendirilebilir. Yine de, söz gelimi; “kız isteme/ alma”, “bakire”, “kadın-kız”, “oğlan” gibi kavramları elimizden geldiğince, topluluğun kullandığı biçimde kullanmayı tercih ettik.

Sarıkeçili Yörüklerinde Geçiş Dönemleri

İnsan hayatını etkileyen, yönlendiren ve içinde geleneksel, törensel ve insanı ve toplumu korumaya dayalı pratikleri barındıran yaşamsal dönemlere geçiş dönemi denilmektedir. Kendi içerisinde alt birimleri bulunan üç önemli geçiş dönemi doğum, evlenme ve ölümdür. Bu üç önemli geçiş dönemi etrafında pek çok inanç ve inanca dayalı uygulamanın kümelenmesi, söz konusu geçiş dönemlerinin kültürel arka planını oluşturmaktadır. Geçiş dönemlerinin temel işlevi ise kişinin hayatın akışı içerisinde yeni durumunu belirlemek, kişiyi kutsamak ve aynı zamanda dış tehlikelerden ve zararlı etkilerden korumaktır (Örnek 1977: 131; bk. Eröz, 1991; Dulkadir, 1997; Boratav, 1999; Gelekçi, 2005; Artun, 2008; Okuşluk, 2011).

Sarıkeçili Yörüklerinin geçiş dönemi uygulamaları bir taraftan genel manada Türk kültüründeki diğer uygulamalarla ortaklık arz ederken diğer taraftan göçer hayata uygun, bu haliyle özgün bir hüviyete sahiptir. Bunda Yörüklerin sürdürdüğü yaşam tarzı ve bu tarza bağlı olarak şekillenen toplumsal roller etkilidir. Bu noktada, Sarıkeçililerin doğum, evlenme ve ölüm geçiş dönemlerindeki uygulamaları hakkında bilgi vererek, kadının bu uygulamalardaki rolü hakkındaki tartışmalarımızı derinleştirebiliriz.

Doğum

Geçiş dönemlerinden ilki olan doğum; hayatın başlangıcı, soyun devamı ve aile olabilme üzerindeki etkisinden dolayı toplum tarafından en önemli eşiklerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu dönemin sağlıklı atlatılabilmesi ve dünyaya yeni gelen çocuğu hayatta tutup büyütebilme, doğumu yapan anneyi yaşayacağı sağlık sorunlarından ve nazardan koruyabilme adına doğumun öncesinde ve sonrasında birçok geleneksel uygulamada bulunmaktadır.

Bu uygulamalarda, kadının birincil düzeyde etkin olduğu görülmektedir. Kadının bu etkinliğinin sebeplerini ileriki kısımlarda değerlendirmeden önce burada öncelikle Yörük kadınının doğum geçiş dönemindeki uygulamalarını, sahadan derlediğimiz veriler ışığında (K.1, K.2, K.3, K.4, K.5, K.6, K.7, K.8, K.12, K.14, K.15, K.17, K.18, K.19, K.20, K.21, K.23, K.24, K.25, K.26, K.27, K.28, K.29,

K.30, K.31, K.32, K.33, K.34, K.35, K.36, K.37, K.38, K.40, K.41, K.42, K.44, K.45) kısaca açıklamamız uygun olacaktır:

1- Kısırlığı Giderme ve Gebe Kalma – Kadın: Doğum öncesi bir aşamayı kapsayan bu dönemde aktif durumda bulunanlar kadınlardır. Hamilelik ile ilgili bir problemle karşılaşıldığında tedavi için “*ebe garı*”lara² başvurulur. Bu kişiler, doğum konusunda kendisini geliştirmiş ve çoğunlukla da “el almış” olarak adlandırılan ocaklı kişilerdir. Genellikle bu kişiler “yedi türlü baharat” dedikleri bir bitki karışımı yaparak bunu kadının göbeğine sararlar.

2- Cinsiyet Tahmini ve Tayini – Kadın: Bu uygulama çoğunlukla kadınlar tarafından icra edilir. Erkekler bu hususta bilgiye sahip olsalar da, çocuğun cinsiyetinin tahmini genellikle kadınlar arasında daha yaygındır. Hamile kadınlar, doğumdan önce çocuğun cinsiyetini öğrenmek isterler. Görülen bir rüya, hamile kadının karnının şekli, ağırlığı veya kadının aşerdiği yiyeceklerden çocuğun cinsiyeti tahmin edilebilmektedir.

3- Nazardan Koruma – Kadın: Özellikle doğum sırasında ve sonrasında 40 günde hamile kadın ve çocuk mümkün olduğunca kimseye gösterilmez. Bunun sebebi “Göz götürmez, hemen nazar değer.” şeklindeki inançlarındanır. Bu davranış da çocuğu nazardan ve bulaşabilecek hastalıklardan koruma adına yapılmaktadır.

4-Doğum ve Göbek Kesme – Kadın: Doğumda aktif görev alan baskın karakterler kadınlardır. Bebeğin göbek bağı ebe kadın tarafından bir bıçakla kesilir. Daha sonra bu bıçak yıkanıp bebeğin kundaklandığı/ belendiği ipe kırkı çıkana kadar bağlanır. Bu süre içerisinde kundağa bağlanan bıçak başka bir işte kullanılmaz. Bu bıçağın bebeğin silahı olduğuna, bebeği nazardan ve şeytan çarpmasından koruduğuna inanılır. Kırk günün sonunda bıçak tekrar yıkandıktan sonra kullanılabilir.

5- Kırk Basmasından Kaçınma – Kadın: Doğum yapan bir kadının kırkı çıkmadan, başka bir kırkı çıkmamış kadınla karşılaşması durumunda, doğumu önce yapan kadının çocuğu aydaş hastalığına yakalanmakta, daha sonra doğan çocukta herhangi bir rahatsızlık görülmemektedir. Korunma veya tedavi yöntemi ise büyüklük bir işlemdir. Aydaş olan çocuk, yeni doğmuş bir köpek yavrusunun - 10/ 15 günlük olması tercih sebebidir- üzerinde *eli yenli, orçumlu* bir kadın tarafından yıkanır. Burada, çocuk yıkanırken çocuktan akan suların köpek yavrusunun üzerine dökülmesi gerekmektedir. Bu yapıldığı takdirde, çocuğun kırk basmasından kurtulacağına inanılır.

6- Bebeği Tuzlama – Kadın: Doğumdan sonra bebek yıkanmadan tuzlanır. Bu tuz, bir gün sonra yıkanır ve çocuğun kırkına başlanır.

---

² Ebe garı: Kocakarı, nine, bilgiçlik taslayan (Der. S. 2009: 1652).

7- Bebeği Yıkama – Kadın: Doğumdan sonra çocuk, annesi tarafından 40 gün boyunca her gün yıkanır. İlk yıkamada tuzlu su kullanan anne, ardından sabunla da çocuğunu yıkayabilir.

8- Ad Koyma – Erkek: Ad vermede aile, söz hakkını çocuğun anne/ babasına bırakır. Anne/ baba bir isim belirlemediyse bu hak erkeğin babasına verilir. Baba, ezan okuduktan sonra çocuğun kulağına yeni ismini 3 defa söyleyerek ona ad verir.

9- Kundak ve Belek – Kadın: Yörüklerde, ev işlerindeki rolü gereği kadının bebeğini yanında bulundurması gerekmektedir. Buna çözüm olarak kadınlar, çocuklarını sırtlarında taşırlar. Bunun için bebek, kadın tarafından özel bir yöntemle kundaklanır. Kundak, bebeğin iskeletinin daha sağlam olması amacıyla da yapılır.

10- Saçı Saçma ve Kırklama - Kadın: Doğumdan 40 gün sonra kırklama işlemi, kadının ve çocuğun tüm kirli eşyalarının yıkanmasıyla son bulur. Kırkinci gün (mekânın uygun olmadığı durumlarda kırk birinci gün de olabilir) evdeki her birey yıkanır ve temiz eşyalar giyer. Kırklamanın yapıldığı ibrikteki su; evdeki eşyaların üzerine, çadırın üzerine, evdeki bireylerin üzerine, hayvanların üzerine ve yakın komşuların çadırlarının üzerine serpilir.

11- Diş Hediği – Kadın: Çocuğun dişi çıkınca buğdaydan börtme yapılır ve komşulara ikram edilir. Diş börtmesi/ diş bulguru denilen bu uygulamada, kadın tarafından kaynatılan buğdaylardan 7-8 tanesi iğne yardımıyla ipe dizilir ve çadırın girişinde bir yere asılır. Bu uygulama, büyüklük bir işlem olup çocuğun dişlerinin sağlıklı ve sağlam bir şekilde çıkması için yapılmaktadır.

12- Sünnet – Erkek: Sünneti düğünlü yapmak isteyen aileler, genellikle çocuklarını 3-7 yaşları arasında sünnet ettirirler. Sünnet düğünü yapmak için bu yaşları seçmelerinin nedeni, çocuğun düğünü hatırlamasını istemeleridir. Sünnet düğünü ve sünnetin cerrahi işlemi aşamalarında erkek baskın olarak rol alır.

DOĞUM	
1- Kısırlığı Giderme ve Gebe Kalma	♀
2- Cinsiyet Tahmini ve Tayini	♀
3- Nazardan Koruma	♀
4-Doğum ve Göbek Kesme	♀
5- Kırk Basmasından Kaçınma	♀
6- Bebeği Tuzlama	♀
7- Bebeği Yıkama	♀

8- Ad Koyma	♂
9- Kundak ve Belek	♀
10- Saçı Saçma ve Kırklama	♀
11- Diş Hediği	♂
	♀ %82

Doğum geçiş döneminde kadının rolü, bu on iki uygulama özelinde %82 oranındadır. Bu haliyle kadının, erkeğe kıyasla bu uygulamalarda daha baskın bir şekilde rol aldığı görülmektedir. Bu durumun gerekçeleri hakkında şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür; doğumu kadının yapması ve ebeinin de kadın olması, doğum ile ilişkili uygulamalarda kadının daha baskın olması sonucunu beraberinde getirmiştir. Bu durum, Türk kültüründe (ve diğer pek çok kültürde) var olan mahremiyet kavramıyla açıklanabilir. Bu geçiş döneminde erkeğin baskın olduğu uygulamalar ad verme ve sünnettir. Türk kültüründe ad verme geleneği, sadece Yörükler arasında değil, tüm diğer topluluklarda erkek tarafından icra edilmiştir. Günümüzde bu durumun istisnaları olsa da gelenek, bu rolü erkeğe yüklemiştir. Sünnet ise, geleneksel uygulamanın tabiatına uygun olarak hem cerrahi işlem açısından hem de tören düzenleme açısından erkek baskın bir şekilde icra edilmektedir. Cinsiyetler arası bu dağılım, farklı disiplinlerin verileri ışığında da tekrar değerlendirilebilir.

Evlenme

Bir diğer geçiş dönemi olan evlenme, erkek ve kadının aile kurmak için nikâhla birleşmesi olarak tanımlanabilir. Öncesi ve sonrasındaki işlemler göz önünde bulundurulunca evlenme, bünyesinde pek çok geleneksel uygulama barındıran, kadının ve erkeğin birlikte sosyalleşmesini sağlayan ve toplum tarafından aile kurumunun temeli olarak görülen önemli bir süreçtir.

Kültürel değişimlerin daha hızlı ve karmaşık görüldüğü büyük kentlerde kadın ve erkeğin doğrudan tanışıp anlaşarak yaptıkları evlilikler giderek yaygınlaşırken, kent kültüründen uzak yerlerde hâlâ “görücülük, görücü usulü ile evlenme” söz konusudur. Görücülüğün temelini; evlenecek erkeğin aile üyeleriyle akraba ve komşulardan seçilen birkaç kadının önceden belirlenen ya da tanıdıklarca önerilen kızın evini ziyarete gidip hem kızı yakından incelemeleri hem de niyetlerini belli etmeleri oluşturmaktadır. Bu yöntem ile evliliklerde; evlenecek kadın ve erkekten daha çok ailelerin girişimi, isteği ve beğenisi rol oynamaktadır (Örnek 1977: 185-186). Yakınlık derecesi değişiklik göstermekle beraber tüm Sarıkeçili Yörükleri akrabadır ve birbirlerini tanımaktadırlar. Dolayısıyla Yörüklerin görücü usulünü uygulaması, yalnızca kız isteme pratiğini yerine getirme adına yapılmaktadır. Görücü usulüyle yapılan evliliğin yanında, Anadolu'nun en yaygın evlenme

biçimlerinden bir diğeri olan kız kaçırma yoluyla evlenme de Yörükler arasında görülmektedir (Bates 1974: 277; İnan 1995: 166; Balaman 2002).

Evlenme dönemindeki geleneksel uygulamalarda genellikle kadının baskın ya da daha görünür olduğu gibi bir bakış açısının söz konusu olduğu yadsınamaz. Ancak Sarıkeçili Yörüklerinde evlenme sürecindeki geleneksel uygulamalarda erkeklerin daha etkin görev aldıkları görülmektedir. Bu tespitimizi daha açık bir şekilde ortaya koymak adına Sarıkeçili Yörüklerinin evlilikle ilgili uygulamalarını, sahadan derlediğimiz veriler ışığında (K.1, K.2, K.3, K.4, K.5, K.6, K.7, K.8, K.12, K.14, K.15, K.17, K.18, K.19, K.20, K.21, K.23, K.24, K.25, K.26, K.27, K.28, K.29, K.30, K.31, K.32, K.33, K.34, K.35, K.36, K.37, K.38, K.40, K.41, K.42, K.44, K.45) kısaca açıklamamız uygun olacaktır:

1- Eş Seçimi – Kadın/ Erkek: Kız istemede erkeğin annesi genellikle belirleyicidir ve babadan daha önemli rol oynar. Aile reisi her ne kadar son söz söyleyen taraf olsa da “çadıra gelecek” olan gelin, belirli bir süre zarfında kaynanasıyla yaşayacağından annenin fikri daha önemli hale gelir ve açık bir şekilde dile getirilmese de asıl kararı, oğlanın annesi verir.

2- Dünürcü Gönderme – Erkek: Sarıkeçililerde kız istenmeden önce erkek tarafı, hem kız tarafına niyetini belli etmek hem de ağız araması yapmak için bir aracı gönderir. Genellikle aracı kişi erkeğin dayısı/ amcası olur. Aracı kişi “Hayırlı bir iş için kapınızı çalsak nasıl olur?”, “Bir gün evinize bir çayınızı, kahvenizi içmeye geleceğiz.” (K.4) türünden istek ve sorularla kız tarafının niyetini öğrenir. Dünürcü gönderme, Anadolu’nun farklı yerlerinde kadın baskın bir uygulamayken, Yörüklerin yaşadıkları coğrafyanın koşulları nedeniyle genellikle erkek baskın bir uygulama halindedir. Ancak yine de kadın dünürçülerin varlığından söz etmek de mümkündür.

3- Kız İsteme - Erkek: Obada bir oğlan bir kızını sevdiğinde, bunu ilk olarak annesine veyahut bir arkadaşına söyler. Geçmişte erkek evlenmek istediğini annesine, babasına direkt olarak söyleyemezken günümüzde bu durum değişmiş ve erkeğin tercihi öncelikli hale gelmiştir. Anne/ babanın rızası alındıktan sonra sözü geçen, sözü dinlenen bir erkek bulunarak kız istenir. Kız evinde “Allah’ın emrine geldik.” denilince ziyaret sebebi anlaşılır. Kızı, yaşça büyük ve aile hiyerarşisinde yüksek konumda yer alan erkek ister.

4- Başlık Parası – Erkek: Yörüklerde başlık parası geleneği geçmişte “kızın ağırlığı” adıyla anılmaktayken, günümüzde bu gelenek mevcut değildir. Bunun yerine kızlarının hakkını koruma adına kız istenirken, kızlarına takılmak üzere istedikleri ziyet miktarını şart koşarlar. Deveye sahip olan aile sayısı yok denecek kadar azaldığından deve istenilmemektedir. Geçmişte istekler arasında, en az bir deve de bulunmuş (K.17).

5- Söz ve Nişan – Erkek: Yörüklerde nişanlı kalma süresini, kız babası belirler. Genellikle bu süre çok uzatılmaz; 3-4 ay sonra düğün yapacak şekilde aileler kendini ayarlar. Nişanda yüzükten başka oğlan tarafı isterse ve imkânları varsa bir

bilezik ya da bir kolye de takılabilmektedir. Bu, erkek tarafının maddi durumuna ve isteğine bağlıdır.

6- Okuntu / Davetiye Dağıtma – Erkek: Yörükler günümüzde düğün davetiyesi olarak kart bastırmaktadır. Geçmişte bu kartların yerine sabun, havlu ya da mendille davetiye yapılırmış. Bir hediye ile yapılan geçmişteki bu davetiyelere *oku*; okuyu dağıtan kişilere ise “elçi” denilmektedir. Elçiler verdikleri okuların yanında düğünün tarihini ve yerini sözlü olarak çadırlara iletirler. Düğün davetiyeleri basıldıktan sonra oğlanın babası, erkek kardeşlerinden biri ya da her bölgeden ayrı ayrı vakti olan/ müsait olan akrabalarından birileri okuları (davetiyeleri) dağıtarak düğünü haber verir.

7- Nikah/ İmam Nikahı – Erkek: Düğünden 2-3 gün önce gelinle damadın hem imam nikâhı hem de resmi nikâhı kıyılır. İmam nikâhı, kına gecesinde de kıyılabilir. Nikahı imam kıyar.

8- Düğün Yemeği Hazırlama – Kadın/ Erkek: Yörüklerde düğün yemeği olarak adet, “kısır davar” kesmektir. Etinin fazla çıkması istendiğinden ve düğün sahibinin üretimdeki mallarını eksiltmek istenmemesinden dolayı kısır davar kesilir. Ailenin durumuna, gelecek insan sayısına göre 8-10, bazen 15 davar kesilebilmektedir. Yemek hazırlama süreci erkek ve kadınlar tarafından ortak bir şekilde icra edilir.

9- Kına Yakma – Kadın: Kına gecesine erkeğin annesi, kız kardeşleri, komşu çadırların kadınları ve kızın kız kardeşleri ile annesi katılır. Kına gecesi, gelen kadınların gelini evliliğin havasına soktuğu, düğün için süsledikleri ve rahatça eğlendikleri özel bir süreçtir.

10- Takı Takma – Kadın/ Erkek: Düğüne davet edilen yakın akrabalar ve komşulardan kadın ve erkekler karışık olarak takı takabilmektedirler.

11- Kuşak Bağlama – Erkek: Gelinin beline, bakire olduğunun işareti olarak kırmızı bir kuşak bağlanır. Eğer bir kadın daha önce evlilik yaşadıysa (ayrılmış ya da kocası ölmüş olabilir) tekrar evlendiğinde bu kuşak bağlanmaz; yüzü beyaz/ kırmızı örtüyle örtülmez. Kuşak, kızın babası ya da en büyük abisi tarafından bağlanmaktadır. Kuşağı bağlayan kişi, uğurluk parası olarak geline para verir.

12- Gelin Alma – Erkek: Geçmişte gelinler, baba evinden ata bindirilerek alınırken günümüzde bu uygulama sona ermiş ve gelin, baba evinden, hususi olarak kiralanan arabalarla alınmaya başlanmıştır.

13- Çadır Kurma – Kadın/ Erkek: Özellikle göç sırasında gınaşırı bir şekilde kurulup sökülen çadır, göçün gerçekleşebilmesi için en önemli araçtır. Bu sebeple kadınlar ve erkekler birlikte hızlı bir şekilde çadırı kurmaktadır.

14- El Öpme – Kadın/ Erkek: Gerdek gecesi sabahında, yeni gelin kayınbabasının elini öper. Yörüklerde el öpen geline bir keçi vermek, görenek haline gelmiştir. Gerdekten sonra, gelin oğlanın baba evinde “konuşmalık” alana

kadar konuşmaz. Konuşmalık olarak oğlanın babası bir davar ya da bir miktar para verir.

EVLENME	
1-Eş Seçimi	♀ ♂
2- Dünürücü Gönderme	♂
3- Kız İsteme	♂
4- Başlık Parası	♂
5- Söz ve Nişan	♂
6- Okuntu / Davetiye Dağıtma	♂
7- Nikah/ İmam Nikahı	♂
8- Düğün Yemeği Hazırlama	♀ ♂
9- Kına Yakma	♀
10- Takı Takma	♀ ♂
11- Kuşak Bağlama	♂
12- Gelin Alma	♂
13- Çadır Kurma	♀ ♂
14- El Öpme	♀ ♂
	♀ %30

Evlenme geçiş döneminde kadının rolü, bu on dört uygulama özelinde takriben %30 oranındadır. Bu haliyle erkeğin, kadına kıyasla bu uygulamalarda daha baskın bir şekilde rol aldığı görülmektedir. Bu durumun gerekçeleri hakkında şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür; evlenme geçiş dönemindeki uygulamaların pek çoğu düğün (tören) ile ilişkilidir. Toplumun tamamının katıldığı bir faaliyet olması nedeniyle törende, ev içi aktif olan kadının erkeğe nispetle geri planda kalması söz konusudur. Ayrıca evlilikle ilgili uygulamaların temelinde, toplum açısından kabul edilecek bir birleşmenin olması fikri yatmaktadır. Bu fikir etrafında gerçekleşen uygulamalarda ataerkil bir yapıya sahip olan Sarıkeçililerde erkeğin daha baskın bir şekilde rol alması söz konusudur.

Ölüm

Ölüm çevresinde kümelenen ve ölü ile toplum üyelerini kuşatan inanmalar, ölünün öte dünyaya gidişini kolaylaştırmak, ölenin geri dönüşünü önlemek ve ölenin yakınlarının bozulan ruh hallerini sağaltmak adına üç ana grupta

kümelenebilir (Örnek 1977: 207). Ölüm korkusuyla tedirgin olan insanlar, alışlagelmişin dışındaki birtakım olay ve davranışları, meteorolojik olayları, hayvanların hareket ve seslerini, düşlerdeki görüntülerle hastadaki psikolojik ve fizyolojik değişimleri çoğu zaman ölümün bir işareti, bir ön belirtisi sayar (Örnek 1979: 15).

Sarıkeçili Yörüklerinin ölüme dayalı uygulamalarında, kadının belirli rolleri bulunmasına rağmen erkekler daha baskındır. Bu durumun nedeni, daha önce de ifade ettiğimiz gibi, ölüme ilgili uygulamaların “çadır dışı” olmasıdır. Bu tespitimizi daha açık bir şekilde ortaya koymak adına Sarıkeçili Yörüklerinin ölüm ilgili uygulamalarını, sahadan derlediğimiz veriler ışığında (K.1, K.2, K.4, K.5, K.11, K.12, K.14, K.15, K.17, K.18, K.19, K.20, K.21, K.23, K.24, K.25, K.26, K.27, K.28, K.29, K.30, K.31, K.32, K.33, K.34, K.35, K.36, K.37, K.38, K.40, K.44, K.45) kısaca açıklamamız uygun olacaktır:

1- Ölümünden Kaçınma - Kadın/ Erkek: Yörüklerde bir devenin bozulmaya başlaması, kötü bir olaya işarettir. Bu, ya develerden birinin öleceğine ya da o evden bir cenaze çıkacağına yorumlanır. Durduk yere köpeklerin uluması da iyi karşılanmaz; kara haber işareti olarak yorumlanır. Bu olaylarla karşılaşan Yörükler, hemen bir kurban kesip kan akıtma yoluna giderler. Bu şekilde akıtılan kanın, aileden birinin ölümünü engelleyeceği düşünülür.

2- Ölecek Kişiyi Kutsamak/ Uğurlamak (Ölümden Öncesi Kuran Okunma ve Kişiyi Rahatlatma) – Kadın/ Erkek: Öleceği anlaşılan kişilerin yanında akraba ya da komşulardan biri bekler. Cami hocası çağırılıp dua/ Kuran okutulduğu görülmekle birlikte ölüm olayı gerçekleşene kadar genellikle camilerden hoca çağırılmaz.

3- Ölümü Duyurma – Erkek: Ölüm hadisesinin duyurulması işi, akrabalar tarafından yapılır. Yakın mevkiye konmuş olan akrabaların katılımıyla cenaze namazı kılınır ve ölü gömülür.

4- Ağıt Yakma – Kadın: Ölü gömüldükten sonra, Yörüklerin mezar başında yaptıkları bir ritüele rastlanmamıştır. Sadece dualar okunur, Kuran okutulur, kadınlardan ağıt yakanlar olur.

5- Ruhu Bedenden Ayırma (Yakasını Yırtma, Çenesini Bağlama, Gözünü Yumma) – Kadın / Erkek: Yörüklerin “Hocalardan öğrendik.” dedikleri bir diğer uygulama ise şöyledir: Ölümü gerçekleşen kişinin yakası yırtılır, ayak başparmakları bitişirilip bağlanır, çenesinin açık kalmaması için bir bez yardımıyla çene, ölünün kafasına bağlanır.

6- Bedeni Yıkama ve Kefenleme – Kadın/ Erkek: Ölünün beden temizliği yapıldıktan sonra, kadın cenazesini kadınlar, erkeğin cenazesini erkekler yıkamaktadır. Ölünün yıkanması karşılığında yıkayan kişilere bir miktar para verilmektedir. Erkeklerin kefeni “izar”, “kamis” ve “lifafe” olmak üzere üç parçadan, kadınlarınki ise buna ek olarak başörtüsü ve göğsü kapatan parçalarla birlikte 5 parçadan oluşur.

7- Cenaze Namazı – Erkek: Ölü yıkanıp kefenlendikten sonra tabuta konulur ve camide hoca eşliğinde erkekler tarafından namazı kılınır.

8- Tabutta Ölüyü Taşıma – Erkek: Ölü yıkanıp kefenlendikten ve cenaze namazı kılındıktan sonra tabutla mezara götürülür. Tabutun taşınması sevap sayılır. Gömme esnasında cenazeye gelenler sırayla mezara toprak atarlar. Mezar kapandıktan sonra -isteğe göre- gelenler mezara 3 tas su döker.

9- Ölü Gömme – Erkek: Ölüler mezarlığa getirildiğinde erkekler tarafından gömülür.

10- “Talkın” Verme – Erkek: Ölü gömüldükten sonra imam mezarın başında “talkın” verilir. Bu aşamaya kadar, ölen kişinin öldüğünün farkında olmadığına, talkın çağırılırken imamın ismini söylemesi üzerine başını “sapıtma taşına” çarparak öldüğünü fark ettiğine inanılır.

11- Taziye – Kadın/ Erkek: Ölü gömüldükten sonra, ölünün ruhunu rahatlatmak ve aileyi yaşadığı travmadan kurtarmak adına yemek vermek, mezar ziyaretinde bulunmak, sadaka vermek gibi uygulamalar da bulunmaktadır. Bu uygulamaları kadın ve erkek ortak olarak icra etmektedir.

12- Yas Tutma – Kadın /Erkek: Acılı ve yaşlı olan ölü evinde ilk günler yemek pişirilmez, kazan kaynamaz. Bu noktada ilk günler evin yemeği komşular tarafından sağlanır. Komşuların verdikleri bu yemekler bir yandan toplumsal dayanışmanın güzel bir örneğini gösterirken, diğer yandan ölümün ölü evindeki yiyecek ve içecekleri bozduğu inancına dayanmaktadır. Sarıkeçililer, bu yemeğe *acı yemeği* demektedirler. Bu durum, yas tutmanın bir yansımasıdır. Yas tutan kişiler, yemek hazırlamamanın yanı sıra, gündelik hayata dair bazı rutinleri uygulamadan da kaçınırlar.

13- 7, 40, 52. Gün ve 1. Yılda Yemek Verme – Kadın/ Erkek: Ölü yemeği olarak adlandırılan ve ölünün arkasından -sevabının ölüye yazılacağı düşüncesiyle- 7, 40 ve 52. günlerde yemek dağıtılmaktadır. Ölünün “yılı” dolunca da yemek verilir. “Burada ne verirsen, ölü orada onu yer.” sözünden hareketle, dağıtılan yemekler ölüyü rahatlatmak adına yapılmaktadır.

ÖLÜM	
1- Ölümünden Kaçınma	♀ ♂
2- Ölecek Kişiyi Kutsamak/ Uğurlamak (Ölümünden Öncesi Kuran Okunma ve Kişiyi Rahatlatma)	♀ ♂
3- Ölümü Duyurma	♂
4- Ağıt Yakma	♀
5- Ruhu Bedenden Ayırma (Yakasını Yırtma, Çenesini Bağlama, Gözünü Yumma)	♀ ♂

6- Bedeni Yıkama ve Kefenleme	♀ ♂
7- Cenaze Namazı	♂
8- Tabutta Ölüyü Taşıma	♂
9- Ölü Gömme	♂
10- "Talkın" Verme	♂
11- Taziye	♀ ♂
12- Yas Tutma	♀ ♂
13- 7, 40, 52. Gün ve 1. Yılında Yemek Verme	♀ ♂
	♀ %35

Ölüm geçiş döneminde kadının rolü, bu on üç uygulama özelinde % 35 oranındadır. Bu haliyle erkeğin, kadına kıyasla bu uygulamalarda daha baskın bir şekilde rol aldığı görülmektedir. Bu durumun gerekçeleri hakkında şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür: erkek baskın uygulamalar; "Ölümü Duyurma", "Cenaze Namazı", "Tabutta Ölüyü Taşıma", "Ölü Gömme" ve "Talkın Verme"dir. Cenaze namazı dışındaki bu uygulamaların tamamında fiziki gücün bir gereklilik olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Diğer geçiş dönemlerine benzer şekilde çadır dışı uygulamalarda erkeğin baskın olması durumu ölüm geçiş döneminde de görülmektedir. Bu geçiş dönemindeki diğer uygulamalarda ise kadın ve erkek eşit derecede bir etkiye sahiptirler. Kadının baskın uygulayıcı olduğu tek eşik ise "Ağıt Yakma"dır.

Sonuç

Sarıkeçili Yörüklerinin geçiş dönemlerinde kadının rolünü ele aldığımız çalışmamız, Sarıkeçili Yörüklerinin geçiş dönemlerindeki uygulamaları araştırmacıların dikkatine sunmanın yanında bazı önemli sonuçlara ulaşmıştır. Bunlardan ilki, erkeklerin genellikle dışa dönük ve din ile ilişkili uygulamaları icra ederken kadınların inanca (geleneksel inanç) dayalı pratiklerde söz sahibi olmasıdır. Erkekler, çekirdek aile fertlerinden başka kişilerin, toplumsal dinamiğin farklı kesimlerinden kişilerin de yer aldığı geniş katılımlı dışa dönük ve din ile ilişkili uygulamaları icra eder. Kadınlar ise geleneksel inançlara dayalı pratiklerde söz sahibidir. Evlenme ve ölüm ile ilgili örneklerde bunların izlerini görmekteyiz.

Kadının rolü bu üç geçiş dönemindeki eşikler özelinde değerlendirildiğinde; (1) Doğum geçiş döneminde kadının doğrudan merkezde yer alması beklenir. Kadının yetişkin birey olarak geçirdiği önemli eşiklerden biri olan ve kadının annelik kurumuna adım attığı bu eşik ile ilgili aşamalarda toplumsal yapının diğer deneyim sahibi anne bireyleri tarafından belirli uygulamalar ile geçişin kuralları sağlanır. Bu nedenle beklenenle paralel olarak bu geçiş dönemindeki

uygulamalarda kadın baskındır. (2) Düğünün tertip edilmesi, eğlencenin düzenlenmesi, toy yemeklerinin hazırlanması gibi pek çok işte kadının baskın bir durumda olmasını da aynı bağlamda değerlendirmek gerekmektedir. Buna rağmen evlenme geçiş döneminde uygulamanın baskın rolünün erkeklerde olması, beklenmedik bir sonuçtur. Bunun temel nedeni ise ataerkil toplum yapısında, toplum yapısını değiştirecek yeni birleşmelerde erkeğin söz sahibi olmasıdır. (3) Son olarak ölüm geçiş döneminde daha çok dış dünyayla ilişkilerin kurulması sebebiyle erkeğin baskın rolde olduğu görülmektedir. İcracısının kadınlar olduğu ağıt yakma eylemi dışında Yörüklerin ölüm ritüelinde kadınların baskın bir rolü bulunmamaktadır. Şüphesiz, sadece ölüm geçiş döneminde değil, diğer geçiş dönemlerindeki uygulamaların icrasının değişmesinde dinin de önemli etkisi vardır. Bu etki, müstakil bir çalışmayla ele alınmaya muhtaçtır. Ayrıca, sosyal ve siyasi değişimlerin gelenekte var olan rol dağılımlarına etkisi de ele alınması gereken konular arasında yer almaktadır.

Kaynakça

- AK, Mehmet (2017). “Yörüklerde Kadın”, The Journal of Academic Social Science Studies. Number: 58, p. 307-336, Summer II
- AKSOY, Erdal (2005). *Türk Sosyo-Kültür Yapısı İçinde Oğuz-Türkmen-Yörük Kavramsal Çerçevesi ve Sosyal Yapıları. Son Konar-Göçerlerin (Sarıkışçılı Yörüklerinin) Sosyo-Kültürel Yapısı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- AKSOY, Erdal (2008). *Konar-Göçer Yörük Alt-Kültüründe Kadın Kimliği. Osmanlıdan Cumhuriyete Yörükler ve Türkmenler*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- AKSOY, Hüseyin (2012). *Göçebelikten Yerleşikliğe Geçiş Sürecinde Sosyo-Kültürel Bağlamda Sarıkışçılı Yörükleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ARTUN, Erman (2008). *Türk Halkbilimi*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- BAKIR, İbrahim (1995). *Batı Toroslarda Göçerlerin Yerleşme ve Mekân Sorunlarının Çözümü Üzerine Bir Deneme*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Konya.
- BALAMAN, Ali Rıza (2002). *Evlilik Akrabalık Türleri (Sosyal antropolojik yaklaşımla)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- BATES, Daniel G. (1974). *Normative and Alternative Systems of Marriage Among the Yörük of Southeastern Turkey*, Anthropological Quarterly Kidnapping and Elopement as Alternative Systems of Marriage (Special Issue), 47(3), 270-287. www.jstor.org/stable/3316980 (14 Mart 2011)

- BAZIN, Marcel (1994). *Orta Toros Yörüklerinden Sarıkeçili Aşireti*. Çeviren: Hamdi Kara. A. Ü. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 3, 323-351.
- BEŞİRLİ, Hayati (2005). *Sarıkeçili Yörüklerinde Çadır. Son Konar-Göçerlerin (Sarıkeçili Yörüklerinin) Sosyo-Kültürel Yapısı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları
- BORATAV, Pertev Naili (1999). *100 Soruda Türk Folkloru (İnanışlar, Töre ve Törenler, Oyunlar)*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Derleme Sözlüğü* (2009). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DULKADİR, Hilmi (1997). *İçel'de Son Yörükler Sarıkeçililer*. Mersin: İçel Valiliği Yayını.
- ERÖZ, Mehmet (1991). *Yörükler*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
- GELEKÇİ, Cahit (2005). *Konar-Göçer Sarıkeçili Yörükleri. Son Konar-Göçerlerin (Sarıkeçili Yörüklerinin) Sosyo-Kültürel Yapısı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- İNAN, Abdulkadir (1995). *Tarihte ve Bugün Şamanizm*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları
- ÖRNEK, Sedat Veyis (1977). *Türk Halk Bilimi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- ÖRNEK, Sedat Veyis (1979). *Anadolu Folklorunda Ölüm*. Ankara: DTCF Basımevi.
- SÜMER, Faruk (1980). *Oğuzlar (Türkmenler), Tarihleri- Boy Teşkilatı, Destanları*. İstanbul: Ana Yayınları.
- ŞENESEN, Refiye Okuşluk (2011). *Çukurova Bölgesi Girit Göçmenleri Halk Kültürü Araştırması*. Adana: Karahan Kitabevi.
- TUZTAŞ-HORZUMLU, Ayşe Hilal, (2014), *Konup Göçmek, Yerleşmek ve Yaşamak: Sarıkeçililerde Mekân ve Anlatı*, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Kaynak Kişi Listesi

Kaynak kişiler kaydın yapıldığı tarihe göre dizilmiş ve haklarındaki bilgiler şu sıralamayla verilmiştir: Adı, Soyadı (varsa lakabı), Doğum yılı, Medeni Hâli, Eğitimi, Derlemenin Yapıldığı Yer ve Tarih.

K.1: Âdem Candan, 1989, Bekâr, Ortaokul mezunu, Mersin/ Aydıncık Ocak-Şubat 2011

K.2: Ali Bacak, 1983, Evli, Okuryazar değil, Konya/ Seydişehir-Mersin/ Bozyazı, Eylül 2010-Nisan 2011

- K.3: Ayşe Gök, 1981, Evli, Okumayı yazma biliyor, Mersin/ Aydınçık, Kocaalan mevkii, Ağustos 2011.
- K.4: Cemal Candan (Başaran), 1945, Evli, Okumayı yazması var, Mersin/ Aydınçık Ocak-Şubat 2011
- K.5: Emine Candan, 1974, Evli, Okuma yazması var, Aydınçık/ Bodurkalesi mevkii, Nisan 2012.
- K.6: Emine Gök, 1966, Evli, Okuma yazması yok, Konya/ Hadim, Ağustos 2011.
- K.7: Emine Karadayı, 1971, Evli, İlkokul, Mersin/ Aydınçık, Ocak 2011.
- K.8: Emine Öksüzoğlu, 1960, Evli, Okuma yazması yok, Mersin/ Gülnar-Aydınçık, Mart 2012.
- K.11: Fadime Candan, 1950, Okumayı yazması var, Mersin/ Aydınçık, Ocak-Şubat 2011
- K.12: Hacı Ali Gök, 1980, Evli, Okuma yazması var, Mersin/ Gülnar, Çukurasma, Ağustos 2011-Nisan 2012.
- K.14: Halil İbrahim Yagal, 1964, Evli, İlköğretim, Konya/ Bozkır, Mayıs 2012
- K.15: Halil Öksüzoğlu (Kılıcı), 1959, Evli, İlkokul, Mersin/ Gülnar, Mart 2012.
- K.17: Hasan Bacak, 1976, Bekâr, Okuma yazması yok, Eylül 2010-Ocak/ Nisan 2011.
- K.18: Hatice Gök, 1963, Evli, Okuma yazması yok, Konya/ Kurucagöl mevkii, Mayıs 2012.
- K.19: İbrahim Bacak (Durali), 1970, Evli, Okuma yazması var, Konya/ Seydişehir, Eylül 2010.
- K.20: İbrahim Gök (Köpekçi), 1972, Evli, Okuma yazması var, Mersin/ Aydınçık Kocaalan mevkii, Ağustos 2011.
- K.21: İsmail Bacak (Boz), 1976, Bekâr, Okuma yazması var, Mersin/ Gülnar, Ağustos 2011.
- K.22: Kenan Gök, 1980, Evli, İlkokul, Konya/ Kurucagöl mevkii, Mayıs 2012
- K.23: Kerim Karadayı, 1967, Evli, İlkokul, Mersin/ Aydınçık, Ocak 2011.
- K.24: Mahmut Uçar (Hoca), 1988, Evli, İlkokul mezunu, Mersin/ Gülnar-Karaman/ Ermenek, Nisan-Mayıs 2011
- K.25: Mehmet Bacak, 1985, Evli, Lise terk, Konya/ Seydişehir, Eylül 2010
- K.26: Mehmet Gök, 1953, Evli, Okuma yazması var, Mersin/ Aydınçık/ Kapız mevkii, Ağustos 2011-Nisan 2012.
- K.27: Mehmet Gök, 1984, Bekâr, İlkokul, Konya/ Kurucagöl mevkii, Mayıs 2012

- K.28: Meryem Gök, 1959, Evli, Okuma yazması yok, Aydınçık/ Kapız mevkii, Ağustos 2011-Nisan 2012.
- K.29: Mesut Bacak, 1994, Bekâr, İlkokul mezunu, Konya/ Seydişehir, Eylül 2010
- K.30: Mesut Gök, 1989, Evli, İlköğretim, Mersin/ Enişdibi mevkii, Nisan 2012.
- K.31: Musa Candan, 1981, Bekâr, İlkokul mezunu, Mersin/ Aydınçık, Ocak-Şubat 2011
- K.32: Musa Gök (Kosovalı), 1980, İlkokul mezunu, Taşkent/ Gökçepınar mevkii, Mayıs 2011
- K.33: Musa Gök (Top), 1983, Evli, İlkokul mezunu, Silifke nüfusuna kayıtlı, Mersin/ Gülnar, Söğüt Yaylası, Mayıs 2011
- K.34: Musa Gök, 1989, Bekâr, Ortaokul, Mersin/ Aydınçık, Ağustos 2011-Nisan 2012.
- K.35: Mustafa Gök (Döşlü/ Onbaşı), 1952, Evli, Okuma yazması yok, Konya/ Hadim, Ağustos 2011
- K.36: Nedim Candan, 1970, Evli, Okuma yazması var, Aydınçık/ Bodurkalesi mevkii, Nisan 2012.
- K.37: Ramazan Candan, 1980, Evli, Okuma yazma biliyor, Mersin/ Gülnar Çukurasma Köyü, Ocak-Şubat 2011.
- K.38: Ramazan Gök, 1953, Evli, Okuma yazması yok, Konya/ Kurucagöl mevkii, Mayıs 2012.
- K.40: Salim Gök (Deli Fişek), 1984, Bekâr, İlkokul mezunu, Mersin/ Aydınçık-Konya/ Hadim, Ağustos 2011-Nisan 2012.
- K.41: Songül Meryem Uçar, 1989, Evli, İlkokul mezunu, Mersin/ Gülnar-Karaman/ Ermenek, Nisan-Mayıs 2011.
- K.42: Sultan Gök, 1977, Evli, Okuma yazması var, Mersin/ Aydınçık-Konya/ Hadim, Ağustos 2011-Nisan 2012.
- K.44: Veli Gök (Dana), 1977, Evli, Okuma yazması yok, Mersin/ Aydınçık, Nisan 2012.
- K.45: Yusuf Karalı, 1983, Bekâr, Okuma yazması var, Mersin/ Gülnar, Nisan 2011.